

Nr 183.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående utbyte av mark mellan kronan och ägarna av Rotsunda gård i Sollentuna socken av Stockholms län; given Stockholms slott den 14 mars 1922.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Sven Linders.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1922.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Linders anför.

Hos Kungl. Maj:t har domänstyrelsen i skrivelse den 3 mars 1922 anfört följande.

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml. 156 häft. (Nr 183—184.) 1

I skrivelse till domänstyrelsen den 23 oktober 1921 hade ägarna till Antuna nr 1 och 4, Älvsunda gård, båda i Eds socken av Stockholms län, samt $2\frac{1}{2}$ mantal Rotsunda nr 1—3 i Sollentuna socken av samma län gjort framställning om ett utbyte av fastigheter, varvid kronan skulle avstå kronodomänen 1 mantal Antuna nr 2 och 3 i Eds socken samt sökandena antingen viss skogstrakt, hörande till Rotsunda gård och angränsande kronodomänen Skällnora kungsgård, jämte en kontant mellanavgift, eller ock lämplig del av egendomen Viby litt. A, vars skogsmark angränsade Järva övningsfält.

Såsom skäl för sin framställning hade sökandena anfört, att arrendet av kronodomänen Antuna innehafts av deras släkt allt sedan 1868 samt att kronodomänen låge i sambruk med sökandenas fastigheter Antuna nr 1 och 4, Älvsunda och Rotsunda, vilka helt omslöte kronodomänen. Med avseende å uppförandet av byggnader och drift hade hela området betraktats såsom en brukningsenhet, och skulle således, om arrendet av kronodomänen frånginge sökandena, detta vålla svåra rubbningar i den nu gällande planläggningen av skötseln.

Domänstyrelsen hade ej funnit det vara för domänfonden förmånligt att komma besittning av ett likvärdigt område av fastigheten Viby litt. A, som låge isolerat i förhållande till domänfondens fastigheter. Då emellertid det erbjudna området angränsade Järva övningsfält, hade styrelsen inhämtat yttrande från chefen för IV arméfördelningen. Denne hade visserligen funnit en utvidgning av fältet önskvärd men ansett, att viktigare och nödvändigare områden då borde komma ifråga.

Med anledning härav hade styrelsen endast tagit under omprövning det av sökandena framställda förslaget att utbyta kronodomänen Antuna mot viss skogsstrakt av $2\frac{1}{2}$ mantal Rotsunda nr 1—3 samt en efter bytesområdenas olika värde anpassad mellanavgift.

Av instrumentet över värdering av överjägmästaren i Stockholm-Gävle distrikt, med biträde av vederbörande skogstaxator samt domänintendenten i länet, ävensom övriga ärendet rörande handlingar hade domänstyrelsen inhämtat huvudsakligen följande.

Kronodomänen 1 mantal Antuna nr 2 och 3 vore belägen på ett avstånd av cirka 2.5 kilometer från Rotebro järnvägsstation.

Det av fastigheten $2\frac{1}{2}$ mantal Rotsunda nr 1—3 till utbyte avsedda området låge mellan sjön Norrviken och kronodomänen Skällnora kungsgård. Avståndet över sjön till ovannämnda järnvägsstation vore cirka 1.2 kilometer.

Enligt 1897 av Thure Essén över kronodomänen Antuna upprättad karta omfattade fastigheten en areal av 90.163 hektar, därav 59.446 hektar tomter och åker, 29.403 hektar betes- och skogsmark samt 1.314 hektar impediment.

Av detta arrende vore emellertid enligt Kungl. Maj:ts beslut den 15 december 1911 följande områden upplättna till statens järnvägar, nämligen till spåranläggning 0.305 hektar åker av ägofurerna 47 och 48 samt till grustag 16.393 hektar skogsmark, ägofurerna 49 och 50, och 0.179 hektar impediment, ägofiguren 58, eller tillhoppa 16.877 hektar.

Den öster om sjön Norrviken belägna delen av Rotsunda nr 1—3 omfattade enligt vid uppskattning verkställd arealuträkning 121.390 hektar, därav 14.450 hektar åker, 72.030 hektar produktiv skogsmark samt 34.910 hektar impediment.

Å skiftet förefunnes en från $\frac{3}{4}$ mantal Rotsunda nr 3 avsöndrad lägenhet om 0.3695 hektar, benämnd Gunnarstorp nr 1.

Åkerjorden vid kronodomänen Antuna låge fördelad i tvänne större skiften, det ena beläget på norra och det andra på södra sidan om gården, skilda från varandra genom utfartsvägen från gården, med fritt och öppet läge med allmän landsväg utefter hela ågosträckan, och bestode det norra skiftet av god lerjord och sandblandad lerjord, det södra av sandjord, delvis lerblandad, delvis något dyblandad. Hela åkerarealen vore fältlagd och till större delen täckdikad med rör.

Åbyggnaderna utgjordes av mangårdsbyggnad av reveterat timmer under papptak, innehållande förstuga, 5 rum och 2 kök, boningshus av brädfodrat timmer under tegeltak, innehållande 2 rum och 2 kök, visthus, spannmålsbod och lider, källare av sten med överbyggnad, hemlighus, svinhus av timmer, uthusbyggnad, innehållande stall, ladugård av timmer samt loge av stolpar och bräder under tak av tegel, cementgolv i ladugård och stall samt två brunnar.

Ovannämnda byggnader vore brandförsäkrade för 51,400 kronor.

Den del av avrösningsjorden, som ej vore upplåten till statens järnvägar, omfattade en areal av 13.010 hektar. Härav vore 0.780 hektar att betrakta såsom park. Övrig areal utgjordes av gärdesbackar, bevuxna med äldre och medelålders barr- och lövskog, med ett virkesförråd av 1,151 kubikmeter.

Kronodomänen vore utarrenderad för tiden 14 mars 1921 till 14 mars 1928 mot ett årligt arrende av 2,650 kronor.

Det av beredningsnämnden för 1922 föreslagna taxeringsvärdet utgjorde 72,800 kronor, men torde i denna uppskattning jämväl ingå värdet av till statens järnvägar upplåtna grustag.

Den å Rotsunda-skiftet belägna åkerjorden låge under torpet Grönan och utgjordes av dels uppodlade kärrmarker dels sand- och lerjordar av rätt god beskaffenhet och väl hävdade. Åbyggnaderna utgjordes av boningshus, innehållande 2 rum och kök, stall, sammanbyggt med loge, lada och vedbod, fähus, sammanbyggt med lada, svinhus, spannmålsbod, källare av murad sten, loge å Törntorp samt hemlighus. Samtliga byggnader med undantag av boningshus och visthusbod vore i mycket bristfälligt skick. Åbyggnaderna vore brandförsäkrade för 13,500 kronor.

Torpet Grönan vore jämlikt kontrakt utarrenderat till den 14 mars 1923 mot en årlig arrendeavgift av 500 kronor.

Skogsmarken utgjordes till omkring en tredjedel av impedimentartade berg med däremellan liggande sänkor av morängrus.

Den produktiva markens godhetsgrad vore svag.

Ståndskogen utgjordes till största delen av omkring 70-åriga blandbestånd av gran och tall med insprängd lövskog. Virkesförrådet vore uppskattat till 7,540 kubikmeter.

Av den produktiva marken vore 6.91 hektar kala, i vilken areal inginge 1.20 hektar kala gärdesbackar.

Avsättningsförhållandena vore goda på grund av skogens nära läge till Rotebro järnvägsstation samt villasamhällena vid Rotebro och Norrviken.

Fastigheterna Rotsunda nr 1—3 vore intecknade till säkerhet för rätt till framdragande av staten tillhörig elektrisk kraftledning samt fastigheten Rotsunda nr 3

till säkerhet för den ägaren av lägenheten Gunnarstorp nr 1 medgivna rätt dels till gångväg till sjön Norrvikens strand och till utom lägenheten belägen brunn, dels till behövlig plats för brygga och badhus vid sjöstranden.

Vid värderingen hade bytesområdena åsatts följande värden, varvid förvaltningskostnaderna uteslutits, enär desamma ansetts uppväga varandra.

Kronodomänen Antuna.

Markvärden:			
Aker, tomter och parker	kronor	101,124	
Skogsmark	»	908	kronor 102,032
Ståndskogens värde.....			» 7,857
			kronor 109,889;
avgående poster, årligen:			
50 kubikmeter husbehovsvirke à 5 kr.	kronor	150	
Skatter och onera	»	200	
	Summa kronor	350	
kapitaliserade efter 5 procent			kronor 7,000
	Värde	kronor	102,889

eller i runt tal 103,000 kronor.

Rotsunda-skiftet.

Markvärden:			
Aker.....	kronor	8,670	
Skogsmark	»	2,798	kronor 11,468
Ståndskogens värde.			
Ungskogsbestånd	kronor	326	
Äldre »	»	45,366	kronor 45,692
			kronor 57,160;
avgående poster, årligen:			
30 kubikmeter husbehovsvirke à 5 kr.	kronor	150	
Skatter och onera	»	100	
	Summa kronor	250	
kapitaliserade efter 5 procent			kronor 5,000
	Värde	kronor	52,160

eller i runt tal 52,000 kronor.

Av denna värdering framginge, att skillnaden i bytesområdenas värden vore 51,000 kronor, vilket sålunda vore det belopp, som sökandena vid ett eventuellt byte skulle gälda till kronan.

Efter förda förhandlingar hade sökandena enligt skrivelse till styrelsen den 28 februari 1922 förklarat sig villiga att till kronan utbetala en mellanavgift av 51,000 kronor.

Länsstyrelsen i länet har ej haft något att erinra mot det ifrågasatta markbytet.

Domänstyrelsen har förklarat sig finna det framlagda bytesförslaget vara för kronan förmånligt samt hemställt om avlåtande av proposition till riksdagen i ämnet.

Järnvägsstyrelsen har i avfördrat utlåtande den 9 mars 1922 förklarat sig icke hava något att erinra mot bytet vid det förhållande, att den mark, som i enlighet med Kungl. Maj:ts brev till järnvägsstyrelsen den 15 december 1911 tillagts statens järnvägar, icke till någon del inginge i det föreslagna bytet, och då, så vitt nu kunde bedömas, någon ytterligare mark av hemmanen Antuna nr 2 och 3 icke vore eller kunde beräknas bliva för statens järnvägar erforderlig. Järnvägsstyrelsen framhåller, att åtgärder böra vidtagas för att ifrågavarande till statens järnvägar upplåtna område vid stamhemmanets försäljning avskiljes på sådant sätt, att styrelsen blir i tillfälle att därå erhålla lagfart.

På i ärendet anförda skäl och då det ifrågasatta markbytet synes mig ändamålsenligt och mellanavgiften antaglig tillstyrker även jag bytet och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

*Departements-
chefen.*

att ett utbyte av fastigheter må äga rum mellan kronan å ena sidan och ägarna av Rotsunda gård å den andra sidan, sålunda:

att kronan till ägarna av Rotsunda gård överlämnar kronodomänen 1 mantal Antuna nr 2 och 3 i Eds socken av Stockholms län med undantag av det område, som genom Kungl. Maj:ts brev den 15 december 1911 upplåtits till statens järnvägar;

att ägarna av Rotsunda gård till kronan överlämna den öster om sjön Norrviken belägna delen av 2 ½ mantal Rotsunda nr 1—3 i Sollen-tuna socken av Stockholms län samt till kronan gäldar ett kontant be-lopp av 51,000 kronor för det högre uppskattningsvärdet å kronans i bytet ingående fastighet att å tillträdesdagen inbetalas till länsstyrelsen i länet;

att kronan och ägarna av Rotsunda gård skola vara skyldiga att gottgöra varandra för vad de kontant eller in natura kunna komma att uppbära beträffande i bytet lämnad fastighet för tid efter tillträdesdagen, liksom ock kronan och nämnda ägare skola vara berättigade till mot-svarande ersättning av varandra, därest inkomst av i bytet lämnad fastighet kommer att uppbäras av fastighetens mottagare, men avser tiden före tillträdesdagen;

att kronan och ägarna av Rotsunda gård intill tillträdesdagen icke avverka skog å de fastigheter, som lämnas i bytet;

att ägarna av Rotsunda gård vidkännas kostnaden för av dem i bytet lämnad fastighets avskiljande från stamhemmanet;

att ägarna av Rotsunda gård jämväl bekosta vederbörligt avskiljande från stamhemmanet av den mark, som genom Kungl. Maj:ts brev den 15 december 1911 upplåtits till statens järnvägar;

att kronodomänen lämnas gravationsfri samt den i bytet ingående delen av Rotsunda nr 1—3 fri från andra inteckningar än de, som beviljats dels den 4 maj 1917, § 381, till säkerhet för rätt att framdraga en statens elektriska kraftledning och dels den 15 januari 1905, § 41, till säkerhet för servitut för lägenheten Gunnarstorp nr 1; samt

att kronan och ägarna av Rotsunda gård var för sig bestrida kostnaderna för lagfart å de fastigheter, som i bytet tillfalla dem.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Maj:t Konungen förordna, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Rune Thygesen.